

Cofinanciering voor PFAS-vervuiling door brandbestrijding of blusoefeningen

Er is de laatste jaren toenemende bezorgdheid over de vervuiling van gronden met PFAS.

Wat is PFAS?

PFAS staat voor per- en polyfluoralkylstoffen. Het is een groep van chemische stoffen die vaak worden gebruikt in producten die water-, vet- en vuilafstotend moeten zijn, zoals bij brandblussers het geval is, maar ook bij waterafstotende kleding, antiaanbakpannen, voedselverpakkingen en vele andere industriële toepassingen.

Vanwaar de bezorgdheid?

PFAS staan bekend om hun persistentie in het milieu en het menselijk lichaam, wat betekent dat ze niet eenvoudig afbreken en zich kunnen ophopen. Hieruit zijn de bezorgdheden ontstaan over de schadelijke effecten van PFAS op de gezondheid en het milieu. Het bekendste dossier met grote impact is dat van de Oosterweelverbinding.

De vervuiler betaalt?

Het Bodemdecreet wijst een cascade van personen aan die in volgorde worden aangesproken ingeval van bodemverontreiniging. Men begint bij de exploitant. Is deze er niet of bekwam deze een vrijstelling van de saneringsplicht, dan gaat men na of er een gebruiker is. Is deze er ook niet, komt men uit bij de eigenaar.

Deze laatste kan zich in het geval van een brand, die heeft gewoed op diens terrein, niet beroepen op een vrijstelling van de saneringsplicht, omdat hij reeds eigenaar was op het ogenblik van de brand.

Het Bodemdecreet wijst bijgevolg als saneringsplichtige de (nietsvermoedende?) eigenaar aan, wat tot onbillijke situaties kan leiden gelet op het erg hoge prijskaartje van een sanering.

De saneringsplichtige is echter niet noodzakelijk de finale verantwoordelijke om een en ander te financieren. Het Bodemdecreet voorziet immers eveneens een regelgeving omtrent regres. In veel gevallen (behoudens bijvoorbeeld bij verjaring) kan de eigenaar bijgevolg de eigenlijke verantwoordelijke aanspreken voor vergoeding of terugbetaling van reeds gemaakte kosten (zoals een beschrijvend bodemonderzoek oftewel BBO).

De brandweer vervult natuurlijk een maatschappelijke taak en ook vanuit die optiek lijkt het onbillijk wanneer de brandweer, die vermoedelijk niet op de hoogte was van de schadelijkheid van de gebruikte stoffen in het blusschuim, toch zou moeten opdraaien voor deze kosten.

Een ander voorbeeld dan slachtoffers van een brand zijn de bedrijven die door de wet verplicht worden om brandoefeningen op hun terrein te houden.

Ook zijn er oefenterreinen die door de brandweer worden of werden gebruikt op of naast de grond van derden en die een dergelijke verontreiniging in zich dragen.

Momenteel zijn er verschillende gerechtelijke procedures hangende van eigenaars die door de OVAM werden aangesproken om een BBO op te stellen, nadat er in hun grond PFAS werd aangetroffen. De

oefenterreinen, sites van een brand, ... werden immers in kaart gebracht en onderzocht door de OVAM. Deze eigenaars richten zich tot de brandweer als veroorzaker van de schade en schuiven met andere woorden deze problematiek door.

Vermoedelijk heeft de Vlaamse overheid dit niet geheel doordacht van bij aanvang, want de OVAM onderzoek laten doen en vervolgens gewoon het Bodemdecreet laten gebruiken, leidt natuurlijk tot deze situaties.

Een wetgevend initiatief drong zich dan ook al een hele tijd op, zeker gezien andere initiatieven, zoals Promaz, het Asbestfonds, ...

Nieuwe regelgeving – cofinanciering

Met ingang van **1 februari 2025** treedt de wijziging in het VLAREBO in werking, die betrekking heeft op bodemverontreiniging door PFAS (per- en polyfluoralkylstoffen) als gevolg van brandbestrijding of blusoefeningen. Het gaat niet om een fonds, maar wel om de invoering van een cofinancieringsregeling voor het **beschrijvend bodemonderzoek** naar PFAS-vervuiling.

Het doel van deze regeling is om de kosten van het bodemonderzoek te ondersteunen wanneer deze verontreiniging is veroorzaakt door het gebruik van blusschuim of andere brandbestrijdingsmiddelen die PFAS bevatten.

Merk op dat men niet spreekt van de latere sanering, terwijl de maxima van de bedragen voor tussenkomst zodanig hoog liggen dat men ervan uit zou kunnen gaan dat deze betrekking hebben op de sanering zelf. De uiteindelijke verantwoordelijken voor de verontreiniging lijken er dus voor de kost van de sanering zelf nog altijd aan te zijn voor de moeite. Een beschrijvend bodemonderzoek is immers niet hetzelfde als het daaropvolgende bodemsaneringsproject en de sanering zelf.

Wie komt in aanmerking voor cofinanciering?

Volgens de nieuwe regelgeving kunnen de **exploitanten, gebruikers of eigenaren van grond** die PFAS-verontreiniging als gevolg van brandbestrijding of blusoefeningen hebben vastgesteld, een aanvraag indienen voor cofinanciering van het beschrijvend bodemonderzoek. De belangrijkste uitzonderingen zijn:

- diegenen die zijn vrijgesteld van de saneringsplicht
- zij die een proces-verbaal van schending van het Bodemdecreet hebben ontvangen.

Mogelijk percentage van tussenkomst

Er zijn verschillende cofinancieringspercentages afhankelijk van de categorie waartoe de aanvrager behoort:

1. **Ondernemingen:**
 - **Cofinanciering van 35%** van de kosten van het beschrijvend bodemonderzoek.
2. **Niet-ondernemingen (andere dan natuurlijke personen):**

- **Cofinanciering van 50%** van de kosten van het beschrijvend bodemonderzoek.

3. Niet-ondernemingen (natuurlijke personen):

- **Cofinanciering van 95%** van de kosten van het beschrijvend bodemonderzoek.
- In dit geval is de eigen bijdrage maximaal **500 euro**.

Voorwaarden voor cofinanciering

Om in aanmerking te komen voor de cofinanciering, moeten de volgende voorwaarden worden nageleefd:

1. Het beschrijvend bodemonderzoek moet betrekking hebben op PFAS-vervuiling die het gevolg is van brandbestrijding of blusoefeningen.
2. Het onderzoek moet worden uitgevoerd door een **erkende bodemsaneringsdeskundige**, conform de geldende wetgeving. De cofinanciering geldt alleen voor kosten van een bodemonderzoek dat heeft plaatsgevonden na **21 september 2021**.
3. De kosten van het onderzoek moeten zijn gemaakt door de aanvrager, en de facturen moeten voldoen aan de vereisten van de OVAM.

Wat betekent dit voor u?

Als u of uw onderneming eigenaar is van een grond die verontreinigd is met PFAS ten gevolge van een brandbestrijding of brandblusoefening, komt u / deze mogelijk in aanmerking voor cofinanciering bij de opmaak van het BBO.

Nu deze regelgeving in werking treedt op 1 februari 2025, kan u bijgevolg best nazicht laten doen naar uw mogelijkheden.

Hoe kunnen wij u helpen?

Een aanvraagprocedure voor cofinanciering of een regresvordering ten aanzien van de verantwoordelijke kan complex zijn, net als de verdediging tegen een dergelijk regres.

Wij staan klaar om u bij dit alles te adviseren en te begeleiden.

Heeft u nog vragen? Neem dan gerust contact met ons op.

LM&DS advocaten heeft getracht deze tekst zo correct mogelijk op te stellen. Er werd echter voorrang gegeven aan het opstellen van een begrijpelijk document dat de krachtlijnen weergeeft zodat dit leemtes en onnauwkeurigheden zal bevatten. Er wordt door LM&DS advocaten en de medewerkers geen aansprakelijkheid aanvaard m.b.t. de inhoud van dit document.